„РОДНА РАВНОПРАВНОСТ"

Брошура за ученике средњих школа

ЦЕПОРА
Центар за позитиван развој деце и омладине

Београд
www.beograd.rs

Канцеларија за младе Града Београда

Београд, 2017.

Издавач:
ЦЕПОРА – Центар за позитиван развој деце и омладине
Беле Бартока 58/22, 11211 Београд
office@cepora.org
www.cepora.org

Приредиле:
Весна Поповић
Нина Живковић

Штампа: Ђурђевдан д.о.о, Аранђеловац

Тираж: 200 примерака

Година издања: 2017.

ISBN 978-86-900135-3-1
978-86-900135-0-0

Брошура је креирана за потребе вршњачких едукација ученика средњих школа у оквиру кампање „Родна равноправност" коју организује Канцеларија за младе Града Београда.

Сви hashtag појмови коришћени су за неформално обраћање читаоцима.

Приредиле:
Весна Поповић
Нина Живковић

РОДНА РАВНОПРАВНОСТ

ЦЕПОРА – Центар за позитиван развој деце и омладине

Београд, 2017.

Која беба је ког пола?

Како знаш?

Пол је биолошка категорија и дефинише се према примарним полним карактеристикама. Са тим се рађамо и не може се изменити осим медицинским третманом.

Рецимо, само жене могу да рађају или доје #МушкарциМогуДаХранеБебеНаФлашицу и само мушкарцима мутира глас у пубертету или могу добити рак простате.

Нема варијације од културе до културе и кроз време (небитно да ли си рођен сад или пре 2000 година или у Кини, Америци или Руанди).

#Ил'СиМушкоИл'СиЖенско
#ШтаЈеСаХермафродитима

На рођењу, разлика између дечака и девојчица је њихов пол. Како дете одраста друштво им даје различите улоге, атрибуте, могућности, привилегије и права која на крају створе социјалне разлике између мушкараца и жена.

#ШтаИмашИзБиологије

Род је стечен и друштвено одређен. Подразумева сет улога и одговорности. Те улоге и одговорности зависе од друштва, културе, историјског периода, социоекономских фактора, годишта, образовања, етничке припадности и вероисповести.

Током живота усвајамо родне улоге које су нам додељене.
#ДевојчицеСуОсећајне
#ДечациНеПлачу

#ТакоСиЗнаоКојаБебаЈеКогПола

Родни идентитет је индивидуалан осећај родне посебности и припадности, то је уверење особе, начин на који особа види себе као мушко или женско, или се одређује ван ових категорија.
Родна идентификација је лична одлука, али је често донесена под притиском и утицајем културалних дефиниција „мушкости" и „женскости".

#занимљивост
У једној студији о 224 различите културе/друштва, пронађено је 5 култура у којима једино мушкарци кувају и 36 култура у којима жене обављају све послове изградње кућа и насеља.

Родне улоге се односе на различите идеје, очекивања и норме везане уз ставове, изглед, понашање које поједина култура или друштво приписује и захтева од особа мушког и женског пола.

#ПлавоЗаДечакеРозеЗаДевојчице

У зависности од тога да ли смо се родили као дечак или девојчица претпоставка је да би требало да се понашамо, мислимо и осећамо на одређени начин и испуњавамо одређена очекивања и резултате.

Родне улоге се уче у процесима социјализације и одрастања.

Родна правила и норме усвајају се од родитеља, групе вршњака, школског система, медија, религије, уметности, итд.

Дакле, људи се рађају као припадници/припаднице мушког или женског пола, али се уче да буду дечаци и девојчице, жене и мушкарци.

Стереотип се најчешће заснива на претпоставци да сви припадници једне или друге групе имају одређене особине, само њима својствене и по којима се разликују од других. Особе се најчешће групишу према етничкој припадности, религији, сексуалној оријентацији, полу или према било којој другој категорији.
#ФудбалериСуГлупи

Родни стереотипи представљају искривљене слике о мушком или женском полу. Односе се на низ обележја/особина, било физичких, било психичких, које ту групу описују или одређују, али се често те представе разликују од стварности или се заснивају на нелогичком расуђивању.
#ЖенеСуЛошиВозачи

Жене се често приказују и виђене су у медијима као медицинске сестре, домаћице, секретарице, док се мушкарци приказују као доктори, главе породице, менаџери, политичари, односно доносиоци одлука.

Постојање стереотипа доводи до стварања **предрасуда** што представља унапред негативно мишљење о некој појави, особи, групи створено пре непосредног искуства.

#ИрационалнаСумњичавост #антипатија #мржња

Понекад до предрасуда долази у раном периоду одрастања када дете усваја ставове и вредности родитеља и других ауторитета, али се могу јавити и у каснијем добу живота.

Зато је важно у свим сферама друштва успоставити родну равноправност.
#ШтаЈеСадТо

Родна равноправност претпоставља да мушкарци и жене имају једнаке могућности за остваривање људских права што представља један од основних услова за постојање демократског друштва.

Иста шанса за оба пола у свим сферама јавног и приватног живота.
Једнака заступљеност.
Једнака моћ.
Једнако учешће.

Родна равноправност претпоставља да у једном друштву, заједници или организацији постоје, једнаке могућности за жене, мушкарце и особе другачијих родних идентитета да допринесу културном, политичком, економском и социјалном напретку, као и да имају једнаке могућности да уживају све користи и добробити од напретка једне заједнице.

#ЖенаВатрогасац
#ТатаНаПородиљском

Онај ко разуме да су положај жене и мушкарца различити због друштвених услова, а не природних разлика и да су разлике уствари научене, онда је родно освешћен.

Мини квиз

Има више мушкараца на директорским позицијама, јер су паметнији од жена?

а. тачно
б. нетачно

Жене су боље мајке, него што су мушкарци очеви, јер оне рађају децу?

а. тачно
б. нетачно

У бројним међународним документима #НисмоТачноБројали родна равноправност се схвата веома озбиљно.
Схвати је и ти!
Практикуј је!

Најважнији документи који се тичу родне равноправности у Србији су:

- Устав Републике Србије
- Закон о равноправности полова
- Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности
- Закон о забрани дискриминације

Родна једнакост представља праведност и правичност у третману жена и мушкараца како би се (евентуално) постигла родна равноправност. Понекад захтева другачији третман жена у односу на мушкарце да би се надокнадиле историјске и друштвене неједнакости између мушкараца и жена.
На пример - едукација жена из области покретања сопственог бизниса.

Једнакост доводи до равноправности.

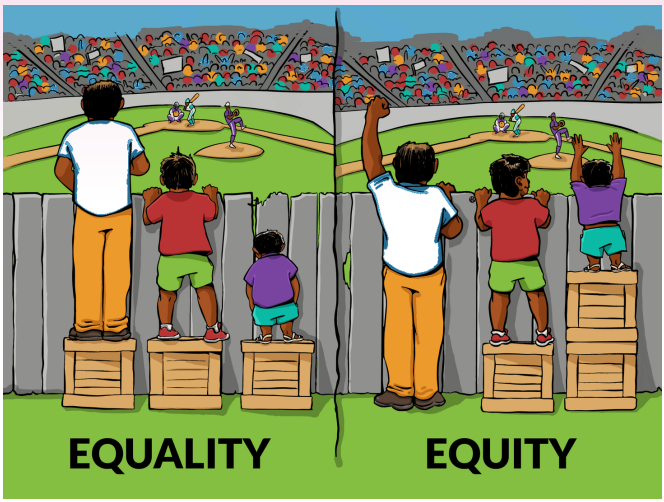

ЈЕДНАКОСТ ≠ РАВНОПРАВНОСТ

У последње време много се говори о потреби да наш језик буде родно осетљив.

Савети за употребу родно осетљивог језика су:
- коришћење родно неутралних облика (председава уместо председавајући, режија уместо режисер, лектура уместо лектор),
- родна спецификација облика од којих је тешко извести женски род (жена купац, жена преводилац, жена ватрогасац),
- увођење нових речи које означавају жене у одређеним професијама или на одређеним функцијама (стоматолошкиња, деканица, ректорка).

#ДаЛиЈеТвојЈезикОсетљив

Како да знаш да ли је рибица
мушког или женског пола?
Бациш јој храну и гледаш да
ли је појео или појела.

Дискриминација је неједнако поступање према особи или некој групи на основу неког њиховог личног својства (особине), што за последицу има неједнакост у шансама да остваре неко право. Другим речима, дискриминација је неједнако поступање према једнакима и једнако поступање према неједнакима. На пример, дискриминација може да се врши на основу вере, боје коже, сексуалног опредељења, рода, пола, итд.

#НеТерајРибуДаСеПењеУзДрво
#НеТерајЛаваДаЈедеПоврће

Родно заснована дискриминација јесте свако разликовање, искључивање, ускраћивање или неједнако поступање, на отворен или прикривен начин, који се чини на основу пола, односно рода, у политичким, образовним, економским, социјалним, културним, спортским или другим сферама друштвеног живота.

#ИстеНаградеЗаСвеСпортисте
#ДаНеКажемСпортисткиње

Историјске занимљивости

Жене су некад имале мало права. Нису имале право гласа на изборима. Нису могле да се школују. Нису могле да располажу својом имовином. Нису могле да се запосле. Обављале су кућне послове и чувале децу. Биле су у „власти" својих мужева. Уколико не би имале мужа, сматрало се да „нешто није у реду са њима".

#НеД'оТиБогДаТадаЖивиш
#ЖивелаПраваЖена

Жене у Србији су право гласа, право на високо образовање и право на располагање сопственом имовином и зарадом добиле пре мање од 100 година. Што значи да већина наших баба и прабаба није имало то право. Међутим, борба се и даље наставља.

#ЖенеУСаудискојАрабијиЈошУвекНемајуПравоГласа

#ПрескочиОвоДосадно

Индекс родне равноправности је мерни инструмент Европске уније који мери родну равноправност на скали од 1 до 100.
Србија је прва земља ван Европске уније која је применила индекс родне равноправности и он износи 40.6%.

Домени у којима родна равноправност треба да буде присутна су рад, новац, знање, време, моћ и здравље.

Највећа разлика између мушкараца и жена у Србији заступљена је у домену рада и новца, а најмања у домену здравља.

Што значи, да ће за исти посао жена бити мање плаћена од мушкарца.
#ЈелТоУреду

#ОвоЈеЗанимљиво

Више је жена запослених у помагачким професијама - у школама, домовима здравља, центрима за социјални рад.
Више је жена на уметничким и факултетима из области друштвених наука.
Дупло више жена обавља кућне и породичне послове у односу на мушкарце.
Због времена које утроше на ове послове жене ређе имају времена за разоноду.
Мање је жена у политици и на руководећим позицијама него мушкараца.

Шта мислиш, зашто је ово овако?
Да ли може другачије?
Треба ли другачије?

Бајка о родној равноправности

Питања родне равноправности постављају се још од када је света и века, како би рекли наши стари. Чак су и бајке имале ту компоненту, а једна од њих каже да је својевремено стари монарх ухватио младог краља Артура како лови у шумама његовог краљевства, па је уместо казне за ловокрадице, поколебан Артуровом младошћу и шармом понудио да му врати слободу у замену за одговор на тешко питање: „Шта, у ствари, желе жене?"

Овакво питање оставило би без речи и старе мудраце, те се младом Артуру учинило да је једноставно немогуће одговорити. Али, како год, боље је и тражити одговор, него умрети обешен. Тако је стигао до старе вештице која је затражила венчање са најлепшим витезом краљевства, сир Гевином.

Витез је, чим је чуо за услов постављен његовом пријатељу, пристао на жртву. Колико год му било тешко, млади краљ, није имао куд. Морао је и он да пристане. Најављено је венчање, и након тога, вештица је у својој пакленој мудрости рекла: „Свака жена жели да буде власница свог живота!" Чим су то чули, сви присутни признадоше да је вештица изрекла велику мудрост, и да је потпуно у праву,а стари монарх је вратио Артуру слободу.

На реду је било плаћање услуге. Венчање је обављено и то гала. Коначно, дошло је и време прве брачне ноћи. Док је чекао своју нововенчану младу, Гавин је угледао како му прилази најлепше женско створење које је икад у животу могао замислити. Сав очаран, упитао је шта се догодило. На то му је млада девојка одговорила да је то она, вештица, али да ће пола живота провести с њим као вештица, а пола као лепотица, и то зато, јер је био добар према њој. Исто тако, упитала га је: који њен изглед жели преко дана, а који преко ноћи?. Које окрутно питање. Покушајте се поставити у његов положај. Шта бисте ви изабрали?

Племенити Гевин рече да јој пушта на вољу да сама одлучи. Чим је то чула, вештица се насмејала и рекла да ће увек бити у облику прелепе девојке, и дању и ноћу, јер је Гевин њу поштовао и дозволио јој да буде власница свог живота.

Зашто су сви #хештегови розе боје?
Зато што боје припадају свима и не боре се за родну равноправност.

Још увек мислиш да знаш ког је пола која беба?

Симбол родне равноправности

Извор: локална база података COBISS.SR/NBS

CIP - Каталогизација у публикацији - Народна библиотека Србије, Београд

305-055.1/.2(035.057.874)

ПОПОВИЋ, Весна, 1983-
Родна равноправност : [брошура за ученике средњих школа] / приредиле Весна Поповић, Нина Живковић. - Београд : ЦЕПОРА Центар за позитиван развој деце и омладине, 2017 (Аранђеловац : Ђурђевдан). - [24] стр. : илустр. ; 21 cm

"Брошура је креирана за потребе вршњачких едукација ученика средњих школа у оквиру кампање 'Родна равноправност' коју организује Канцеларија за младе Града Београда." --> колофон. - Тираж 200.

ISBN 978-86-900135-3-1
ISBN 978-86-900135-0-0 (за издавачку целину)
1. Живковић, Нина, 1990- [аутор]
а) Родна равноправност - Приручници
COBISS.SR-ID 249626636

ЦЕПОРА
Центар за позитиван развој деце и омладине

Београд
www. beograd.rs

Канцеларија за младе Града Београда

www.cepora.org